

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik

minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:

egész évre 100 K., félévre
50 K. Egyes szám ára 3 K.

Veszteségek.

A halottak gyorsan vágatnak, de azért nem rohanhatnak el olyan sebesen mellettünk, hogy meg ne döbbsentsen bennünket a távozásukkal ért súlyos veszteség.

Az utóbbi napokban több olyan gyászos haláleset történt, amelyek úgy magyar nemzetünknek, mint abban református anyaszentegyházunknak értéktökéjét nagyon nagy mértékben apasztották, sőt részben pótolhatatlannak látszó hiányúvá tették.

Azt szokták ugyan mondani, hogy nincs pótolhatatlan ember, de hova inkább arról kell meggyőződnie, hogy ez a mondás inkább csak vigasztaló szöveg, mint komoly igazság. A veszteségek, amelyeket szenvedünk, szemmel láthatóan súlyosak és a pótlást, sajnos, nem nagyon tapasztaljuk.

Szeretem hinni, hogy még nem értem el azt a kort, mely a régi jó idők emlegetésében és magasztalásában találja legfőbb gyönyörűségét, de mégis azt kell éreznem, hogy magyar hazánk és református egyházunk mostani korszaka nem alkalmas olyan erők termelésére, aminőkkel az előttevalók dicsekedhettek.

Közelebbről, ha egyházunkat vesszük vizsgálat alá, szomorúan kell megállapítanunk, hogy a várva várt és sokszor emlegetett újjászületés megvalósulására alkalmas férfiakat elegendő számmal sem a lelkesítők, sem a világiak közt nem találunk.

Lelkészeinknek egy tisztos része teljes odaadással buzgólkodik ugyan gyönyörű igájának hordozásában, de sajnos, sokat lehet látnunk olyat is, akinek csak anyagi előny vagy más külső haszon szolgál magatartása irányítójaul. A világiak közt is vannak sokan, akik őszinte szeretettel akarják szolgálni Krisztust és betölteni az egyetemes pap-ság tisztét, de épúgy vannak olyanok is, akik az egyházi megbízatást csak a velejáró befolyás vagy cím kedvéért vállalják, komoly szolgálat teljesítésére azonban alig gondolnak.

Különösen szomorúan lehet tapasztalni, hogy a családokban mindinkább elhalványodik az egyház szolgálatára készség és kötelesség régebben csaknem általánosan virágzó érzése. Régen voltak ároni családok, melyeknek fiai nemzedékről-nemzedékre viselték az egyszerű fekete palástot, amelylyel bizony azokban az időkben sem volt valami kü-

lönös dísz vagy anyagi jóllét egybekötve. Vagy ha a fiú valamely fogvatkozása vagy különös hajlama folytán nem lépett is atyái hivatalába, legalább a maga munkakörében igyekezett egyházának minél szorgalmasabb és minél eredményesebb szolgája lenni. Ma a lelkeszi családok gyermekei csak nagy ritkán gondolják magukat a lelkipásztori hivatalra és — ami még szomorúbb — igen sokszor merőben idegen lelkűekké válnak az egyház iránt. Régen a középosztály tagjai dísznek és gyönyörűségnek találták, ha az egyház körül buzgólkodhatnak és a fiúk dicsőségnek érezték, ha apjuk nyomába léphetnek, — ma hiába keresünk az egyházi címtárban sok olyan jó nevet, melynek viselői a coadjutor curator vagy világi assessor tisztségét százon keresztül viselték — nem találjuk. Régen a kevés számú magyar református mágnás család csaknem mindegyik tagja ott forgolódott az egyház szolgálói között, ma csak elvétve találunk egy-egy fényes történelmi nevet az egyházi méltóságok között.

Azt hiszem, nem kell sokáig kutatnunk, hogy megtaláljuk ennek a szomorú átalakulásnak az okát. Az anyagiasság nehezíti rá mindjobban az emberi lelkekre. Hiszen ezt is könnyű megérteni. A megélhetésnek az a nyugodt biztossága, ami az 1848 előtti Magyarországon megvolt, hova inkább fogyatékos lett már az új Magyarországon s mondhatni teljesen megszűnt a legújabb, a csonka Magyarországon. A régi magyarság szerény, egyszerű viszonyok között élt, de azokhoz a viszonyokhoz mérten az élet feltételeivel rendelkezett. Az új Magyarország megtanulta a művelt külföldtől a szebb és előkelőbb életmódot, anélkül, hogy a hozzávaló anyagi eszközöket biztosítani tudta volna. A mostani szegény, szerencsétlen Magyarország koldus gyermeke pedig úgy látja, hogy akármennyire összevonná is igényeit, akkor sem tudja már kielégíteni, szalad tehát észnélkül az el nem érhető jóllét ábrándképe után.

Az anyagiakért való eme megérthető, de sivár és aggasztó versengés öl ki minden idealizmust a szívekből és teszi az egyházat idegenné, vagy — ami még rosszabb — a jobban megélhetés alkalmává.

De amily egyszerű megtalálni a baj igaz okát, ép olyan könnyű megtalálni az orvosságot is. Fel kell támasztani a szívekben az eszményiességet és rá kell vezetni az embereket ennek egyedüli útjára: a buzgó vallásosság ösvényére. Ne azon keseregjünk, hogy az egyházi élet pang, hanem azon,

hogy nincs komoly és mély vallásosság. Egyházi buzgólkodás őszinte vallásos érzés nélkül megholt állapot; ellenben az igazi vallásosság magával hozza az egyház iránti áldozatosságot is. Ha a mi fiaink és unokáink — a mostani generációról már nehéz beszélni — úgy fogják olvasni a bibliát, úgy elandalodnak szent énekeinken, olyan áhitattal hallgatják a legegyszerűbb prédikációt, mint atyáink tették: akkor újra viruló és belső erőiben gazdag lesz anyaszentegyházunk.

De addig, míg a következő nemzedéket ide nevelhetjük s míg ennek a nevelésnek útján nem gyönyörködhetünk új, meg új igaz erők nyeresében, csüggetegen kell megállanunk minden új sár mellett, mely a régi generáció egy-egy eszményi gondolkodását liát rejti magába, mert éreznünk kell, hogy ez a sár megint csak szaporítja a nem pótoltt veszteségek számát.

Tárca

Futó Zoltán emlékezete.

Emlékbeszéd.

Írta és a békésbánati egyházmegye ünnepi közgyűlésén Gyomán, 1922 április 20-án elmondotta: **Harsányi Pál** esperes.

Miltiadi, qui Athenas totamque Greciam liberaverat, talis honos tributus est. in porticu, quae Poecile vocatur, cum pugna depingeretur Marathoniam, ut in decem pretorum numero prima eius imago poneretur isque hortaretur miles, proeliumque committeret. A klasszikus világ nagy történetírójának ezen szavai olyan természetszerűleg szolgálnak nyitányul ahhoz a megemlékezéshez, melyet a békésbánati egyházmegye közönsége, Istennek és a magyarságnak a szolgálói teljesítenek akkor, midőn Isten és a magyarság ügyének primus praetorum-járól, a küzdelem mezejéről egekbe ragadott Futó Zoltánról emlékeznek!

Am emeljenek trecentas statuast a Demetrius Phalereusoknak ma is e hivalkodó világban az emberek, ám építtessenek szobrokat és időmortalékaivá váló emlékeket szerelmeseiknek a gazdagok, mi a léleknek és édes magyarságunknak szolgálói azt cselekedjük, hogy prima eius imago poneretur, cum hortaretur miles, — azt cselekedjük, hogy oda helyezzük elsőnek szívünkben és ez egyházmegye történetében Futó Zoltánnak a képét, amint buzdítja az ő katonáit a maga lélekének haláláig való nagy hűségével harcolni Istenért és a magyarságért!

E két szent fogalom volt az, melyekért ő lánggal égette el magát: mindazáltal meg nem égett, sőt inkább dicsőség fényének sugárözönével övedeztetett! A szeretet Atyjának, Istenének királyi trónja és a magyarságnak a géniusza volt az, ahova az ő lelke egész életében szárnyalt és emelt százezreket, de nem daedalusai és icarusi szárnyakkal, hanem úgy, hogy midőn porborítéka összemoltt vala, a lelke odaborult a Názáreti elé, mondván: Imhol vagyok Uram, hogy számot adjak az én sáfarkodásomról s ott is annak bizony-

ságát tevő: szent egyház keblem belseje, oltára képed s kit szeretnék — magyar hazám — ha tégedet nem szeretnék!

Vezér volt ő! De ha nagy elhivatottságában, hol egy negyedmillió kálvinista embernek az élén állott is e szent egyházmegyében, tisztelő kegyelettel adózott és csodálattal nézte a világot verő nagy hősöket, nem ezeknek az útjain kívánt vala járni! Itt ezen a helyen tette vala a bizonyosságot alig egy fél éve ezereket magával ragadva, mikor azt mondotta: a legnagyobb vala pedig János, mert ő volt legközelebb a Jézus szívéhez, az örök Isten atyai jóságához, aki azt mondotta: Fiaes-káim, csak egymást szeressétek! Hódmezővásárhelyen, pár nappal halála előtt, tette a bizonyosságot, mikor már talán maga előtt látta a megnyilatkozott eget, mikor aligha földi, sokkal inkább mennyei erővel és ihlettel festette az Isten házának szépségeit, melyek ragyogtak minden rubintnál, smaragdánál, drágakőnél fényesebben, arany gyertyatartókkal ékesítetten s ott is azt hallotta, ott is csak azt mondta: Fiaes-káim, egymást szeressétek!

Vezér volt ő! Vallain a szegény kálvinista papi palást a magyar dicsőség gazdagságává változott, — lelkéből a szó új életet teremtő erő lett a végvidékeken, — nappalának és éjjelének munkája nyomán lett zúgás-mozgás és megelevenedés a szétszórt csontok vidékein, a messze Bánáton. — magyar szívéből támadott szikra lobogó tüzeket gyújtott a magyarság oltárain 18 egyházban: a magyarság e 18 arany gyertyatartója volt az ő nagy építői munkásságának édes boldogsága s ezeket látva, hirdette vala ő: a magyar nem volt, hanem lesz!

Am e világ Jánosnál jobban szerette Judást, a szeretetnél a gyűlölködést, a tisztaságnál a bünt, az építésnél a rombolást, lön nagy felfordulás és iszonyú pusztulás, s mikor a 18 arany gyertyatartóit is a magyarságnak, a drága selyem nemzeti színű zászlót gyászfátyollal vonták vala be: ő a nagy, mindenkinél nagyobb, a primus praetorum elragadtatott közülünk!

De él az Isten, él az igaz Isten, hogy a jánoszi szeretet fénye beragyogja még ezt a világot, a gyászfátylak lehullanak még amaz arany gyertyatartókról, munkás lesz még itt Istenért és a magyarságért Futó Zoltán lelke és akkor... akkor majd az örvendező magyarság itt alant és a megdicsőült magyarság ott fent mi, a mi Futó Zoltánunkkal kiáltjuk: a szeretet, a magyarság Istenének örökkévaló hozsánna, örökkévaló halleluja!

Egyház

Generális visitáció a debreczeni református egyházban.

Jelentés a pénztári ügyek megvizsgálásáról.

A Főtiszteletű és Méltóságos Püspök úr 5622—1921. sz. a. kelt rendeletében a debreczeni egyházban tartandó generális vizitáció végrehaj-

tására kinevezett küldöttek a debreczeni református egyház pénztárának megvizsgálását csekélységgel bízták. Ennek a megbízásnak eleget tévén, a vizsgálatról van szerencsém a következőket jelenteni.

Altalán véve a debreczeni egyház pénztárában alkalmazott könyvelés rendszerére vonatkozólag megállapítható, hogy abban vázlatilag, főbb vonásaiban a kollégiumi és egyházkerületi pénztárnál alkalmazott rendszernek a vonalaira lehet ismerni. Azonban a rendszer kivitele fogyatékos és jelentékeny kívánni valót hagy fenn.

A pénztári naplótételek közül igen sokat (több, mint ezer tétel) vettem egybe a megfelelő okmányokkal, ahol okmány volt csatolva, a naplótételt az okmányokkal egyezőnek találtam; megvizsgáltam a naplótételnek az egyházi pénztárnál főkönyvnek nevezett számlakönyvekre történt átvezetését. Az összegezés hibátlanok, az 1921. évi számadás előállítás munkába van véve, az 1920. évi számadás eredménye: 6.925.840 K 03 f bevétel és 6.668.369 K 41 f kiadás, 257.470 K 62 f maradvány. Az 1921. évi eredményt még ma sem lehet megállapítani. Ide vonatkozólag alább teszem meg az észrevételt. Az 1920. évi számadást az állandó zárószámadást vizsgáló bizottság 1921 aug. 16-iki kelettel hagyta helyben. A pénztár az 1920. évi számadással 1921 június 30-án volt készen. A presbiterium 1921 szeptember 10-én 1343. sz. a. hozott végzésben adta meg a felmentést.

Észrevételeimet a következőkben vagyok bátor megtenni.

I. Pénztári napló.

A pénztári naplóban külön rovat van nyitva a tételszám és külön az okmányszám befogadására. Ezt az tette szükségessé, hogy nincs minden bevételi tételnek szabályszerű okmánya.

Megváltozik a helyzet, mielőtt a számvitel követelménye értelmében minden bevételi tétel okmánnyal lesz felszerelve, amikor a naplótételek száma meg fog egyezni az okmányszámokkal. Okmány nélkül a naplótételnek nem szabad maradnia s ha a hiány pótolva lesz: a naplóból az okmányszám befogadására fenntartott rovat, mint szükségtelen, magától megszűnik.

Nehézkessé teszi a napló kezelését az az eljárás, hogy — jóllehet a bevételi és kiadási tételek külön, a két szembefekvő oldalon helyezkednek el — a tételszámok nem vezetnek külön rovatban a bevételnél és kiadásnál, hanem kevert egymásutánban folynak azok a bevételek és kiadások közt. Így aztán hol a bal (bevételi), hol a jobb (kiadási) oldalon kell keresni a tétel folyószámát. Emiatt aztán a bevételi és kiadási okmányok is össze vannak keverve és eggyüvé csomagolva kezeltetnek. Az okmányok kezelésének elfogadott törvénye és gyakorlata az, hogy ha a bevétel tételei a kiadás tételeitől elválasztva külön oldalon könyveltetnek: az okmányok is külön osztályozva csomagoltatnak.

A pénztári napló összeghasábjá között nincs értékrovat és így az értékváltozások teljesen naplózallanul maradnak. Emiatt az évvégi naplózárlat nem tudja kimutatni az év folyamában képződött értékállomány végösszegét. Ennek az a meg nem engedhető következménye, hogy a vagyonkimutató (ha ugyan ilyen volna) e nemű tétele a naplóvezetés rendjén nem igazolható.

Van aztán az értékrovat helyett egy szokatlan összeghasáb a naplóban, melybe a napi (vagy heti) zárlatban jelentkező pénzkészlet van bejegyezve. Ez az összeg aztán, mint maradvány, vezetetik be a bevételi részben s ezzel el van vágva az útja annak, hogy a napló egymásutáni folytonosságban, megszakítás nélkül, laponként összegezzék s az átvitel és áthozatal az egész évről az év végéig megszakítás nélkül egymásután haladjon.

Ez a nehézkes eljárás napról-napra, minden zárlatkor ismétlődik és azt a megengedhetetlen következményt vonja maga után, hogy a napló évvégi zárata nem képes kimutatni az egész évi bevételi és kiadási forgalom végösszegét, csak a pénztári maradványt. Emiatt aztán a naplót, illetőleg annak évvégi összegét nem lehet egybevetni a számadásban jelentkező eredménnyel s így a számvitel, a könyvelés teljességének ezt az elengedhetetlen bizonyító eszközét a számadás nélkülözni kénytelen. Az 1921. évi naplóból még ma sem lehet megállapítani az évvégi forgalom összegét. Ezt a mai rendszer szerint, majd csak a számadás elkészítése után lehet meglátni.

Rózsa Sándor.

(Folytatjuk.)

Halottaink

Beóthy Zsolt.

A nagy magyar író és hitbuzgó református tudós életének 74. évében jobb hazába költözött. Nemzeti tudományosságunk, irodalmunk, úgyszintén artyaszentegyházunk és tanügyünk egyaránt kiváló érdemdús férfiút gyászol öbenne. Emberöltökre kiható nemzeti tudományos hatása, irodalmunk páratlan becsü megörökítése, református tanügyünk érdekében kifejtett lelkes tevékenysége és egyetemes magyar nemzeti kulturánk felvirágoztatásának munkálása halhatatlanították nevét annaleseink lapjain.

Ennek a méltó gyásznak és veszteségnek volt a szimbolizáló kifejezése a f. hó 21-én a Tudományos Akadémia oszlopcsarnokában lefolyt gyász-tisztességtétele, ahol az Operaház kórusának gyászdala után Dr. Ravasz László püspök méltatta magas szárnyalású beszédben a nagy magyar tudóst, akit követendő példaképül állított a nemzet elé. A ravatalnál búcsúzott el tőle Dr. Vass József kultuszminiszter a kormány nevében és Berzeviczy Albert a Tudományos Akadémia nevében, melynek egyik kiváló dísz és büszkesége volt. Mi a református egyház részéről teszünk kegyelettel mirtusz-koszorút sírjára. Legyen áldott emlékezete.

Dr. Nagy Zsigmond sírja fölött.

— 1922 április 20. —

„Ez hát a vég, amelyért fáradunk!“ (Vörösmarty.) E sírűregbe zárunk téged is, kedves kartársunk, édes, jó barátunk! Oly hirtelen történt

eltávozásod; nem tudjuk elhinni, hogy csak voltál s nem vagy immár. Az orvhalál villámként sújtott rád, szívünket elárasztá égő fájdalommal és a szemünket olthatatlan könnyekkel. Óh, van miért sirnunk, van miért fájdalommal látnunk távozásod! Ki voltál te nekünk: kartársaidnak és az iskolának? Ki voltál barátaid nagy seregének? Ezek búcsúznak tőled általam. Messzeható, széles körben világló életedre Shakespeare szavai illenek reá: „Úgy vegyültenek az elemek benned, hogy fölkelhete a természet s világnak mondhatá: *Ez férfi volt!*“ (Julius Caesar.)

Igen, *férfi voltál minékünk is*. Férfi szép ére-nyeiddel, fényes elméd ragyogásával, jó szíved odaadó melegségével, megtörhetetlen buzgalmú munkásságoddal és lelkednek olyan mélységesen gazdag tartalmával, mely egyfelől tiszteletet parancsolt, másfelől szeretetet ébresztett. Kollégiumunkban egy negyedszázadon keresztül csillogtattad azokat a dús kincseket, melyekkel téged a Teremtő csudálatosképen megáldott. Európai látókörral rajongó híve voltál magyar fajunknak, nemzetünknek és irodalmunknak. Minél messzebbre láttál, mentől többet tudtál, annál jobban ragaszkodtál a magyar hazához és a magyar földhöz, melynek varázshatalma egész valódat betöltötte és oly nagy tettek véghezvitelére sarkalt, miket a történelem műsája kitörölhetetlen betűkkel jegyzett fel. Amilyen izzó lelkű hazafi, épen olyan erős református voltál, s egyházunkért, szóval és írással, munkálkodni soha meg nem szüntél. Mindenre könnyen és azonnal reflektáló lelkedben a magyarság és kálvinistaság ösereje és természete nyilatkozott meg. Az abban a rettenthetetlen bátorságban is, mellyel igazaidat hirdetted. Talentumaid a televény magyar földből nőttek ki és fejlődtek külföldön is elismert és megbámult arányokban. A magyar nyelv rejtett szépségét, ritka hajlékonyságát, hatalmas kifejező erejét és elbűvölő zengzetességét egy kiváltságos szellem intuíciójával érezted meg és tártad a világ elé olyan értékes fordításokban és eredeti irodalmi művekben, melyeknek tösgyökeres és velős magyarsága s klasszikus stílusa a legjobb magyar írókéval vetekszik. Sokoldalú képzettségedet, bámulatos nyelvkészségedet és nyelvtudásodat nemcsak az iskolában tanítványaid javára értékesítetted, hanem a külföldön is elismerést és tiszteletet szereztél vele magadnak, tisztességet és dicsőséget a magyar névnek és a magyar hazának.

Amilyen tűz volt a lelked, olyan tüsszel tudtál tanítani és beszélni, még pedig a bibliai pünköszt tüsszel, mely nemcsak magadat hevített, hanem hallgatóidat is csudás módon föllelkesítette, megragadta, megtermékenyítette és megtérítette. Az ember- és nemzetnevelés szent missziójának olyan bátorszavú és nagyszerű apostola voltál, minőt csak a Mindenható különös kegyelme ad az emberiségnek. Mint tanárt az atyai uralkodó, a patriarcha névvel illethetünk, aki tudtál szigorú fegyelmet tartani, de tudtál szeretni is úgy, hogy tanítvá-

nyaid nagy számát egy egész életre magadhoz láncolád.

Hogyne volna tehát nagy a mi fájdalmunk, hogyne volna szívíg ható a mi gyászunk, mikor *ilyen férfit* veszítettünk benned! Az öreg kollégium, midőn búcsúzik tőled, meghajtja előtted fekete zászlóját s 25 évi hűséges és eredményes szolgálatodat dicsekedéssel emlegetve, érdemeidhez képest ad neked temetési gyászt és minden tiszteletet.

Nehéz tőled búcsút vennünk és elválnunk, mint kartárstól és baráttól. Nehéz különösen nekem, aki nagyon közel voltam szívedhez; akinek nevét, halálad előtt kevéssel, utoljára irtad le egy szeletke papirosra, melyre akkor is költői lelkednek ritka szellemes sorait jegyezted föl. De érzem, ha töredezett szavakban is, mégis nekem kell elmondanom sírod felett, hogy ragyogó elmédnél csak szíved volt nagyobb és melegebb. Amikor talán néha, játszi elmédől elragadtatva, kartársaidnak és barátaidnak némi keserűséget okoztál is, arany-szíved békés érzelme, mint vihar után égi szivárvány, azonnal hirdette a jótékony kiengesztelődést. *Igazi férfi voltál*, mint kartárs és barát is.

Csudálatosan meg tudtad nyerni az emberek szívét. Annyi kedves kartársa, annyi jó ismerőse, annyi szíves barátja kevés embernek volt, mint neked. De nem is sajnáltál érettük semmi fáradságot, semmi áldozatot. Szellemeddel fölvilanyoztad a társaságot, nevetető humorod még a beteg kedélyt is fölvidította s frappáns mondásaid szállóigékké váltak.

Tanári karunkban úgyis, mint tisztán látó, tanácskozó fő, úgyis, mint lenyügöző kedélyű kartárs örökre feledhetetlen maradsz. Kényszerű nyugalomba vonuláson mélyen fájlaltuk. De végtelen örömmel láttuk, hogy testi fogyatkozásod ellenére is szellemed, mint büszke sas, azontúl még könnyebb és gyorsabb szárnyalással repült a zenith felé. Éltes tragédiája, hogy azt el nem érhetéd.

Mert egyszerre, váratlanul mindennek vége lett. Úgy haltál meg, mint a röptében átlőtt sas. A magasban voltál s hirtelen alázuhantál. Most itt fekszel e gyászos sírban, melyet zokogva állnak körül: az árván maradt család, testvérek, rokonok, kartársak, barátok, tanítványok, ismerősök. De sírod felett gloria van s halljuk az égi zengzetet:

„Megnyílik a siri bolt,
Hogy kirepüljön,
S mi isteni szikra volt,
Megdicsőüljön.“ (Goethe: Faust.)

Te az isteni dicsőség részese vagy már. Isten veled megdicsőült, kedves barátunk!

S. Szabó József.

Dr. Nagy Zsigmond 1860 április 25-én Szolnokon született. Elemi iskoláit Mezötúron, gimnáziumi tanulmányait felerészben Szolnokon, felerészben Kecskeméten végezte. Budapesten 2, Utrechtben 1 és Nagyenyeden 1 évig volt theologus; ez utóbbi helyen szerezte meg lelkészi oklevelét 1883-ban. Egy évi utrechti tanulmányozás után hazatérve, több helyen működött, mint helyettes lelkész, katecheta és tanár, míglen 1890-ben debreczeni

főgimnáziumunknak lett egyik legalaposabb és legértékesebb tanára és kollégiumunknak hűséges munkása. Több ízben volt külföldi tanulmányúton, főképen Hollandiában. A háború alatt vonult nyugalmába, s folyó hó 18-án este hűnyt el szívszélhűdés miatt. Benne kiváló magyar stílistát, finom érzékű műfordítót, atyai szeretetű tanárt, külföldi kapcsolatunk egyik legerősebb láncszemét siratjuk.

Zsigmond Sándor.

Tragikus életpálya fejeződött be e hó 17-én Debreczenben: Zsigmond Sándor szomorú élete.

Megáldva Istentől a legjobb tehetségekkel, megszerelve kitartó szorgalommal a legeredményesebb munkára való képességeket, komoly munkakedvvel derűs lélekkel, nyájas, érzékeny kedélyvel, szerető és szeretetreméltó bánásmóddal indult el élete pályáján, mint büszke reménysege annak az egyszerű, tisztos iparos családnak, melyből Máramaroszigeten származott. A református papi hivatal nem szokott tüneményes karrierek alkalma lenni, de Zsigmond Sándor, akiben sokkal több volt a munkakedv és munkabírási, mint az előtérbe állani akarás, mégis olyan fényesen emelkedett, amilyen fényességről csak szó lehet az ő világi díszekkel nem járó hivatalában. Egyik legelőkelőbb egyházunknak, a hajduszoboszlóinak lett lelkésze, majd az alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegye esperese, ötven esztendőskorában egyházkerületi főjegyző s mint ilyen, az aggastyán püspöknek az egyházi igazgatásban helyettese, konventi és zsinati tag, az egyházi életben fáradhatatlanul és nagy eredménnyel működő erős oszlop, akit hogy Hajduszoboszlóról magukhoz vihettek, nagy szerencsének tartották a bőszőrményiek. Már kezdték úgy emlegetni, mint egyik komoly, sőt talán legkomolyabb jelöltjét a legnagyobb magyar református egyházkerület püspöki székének, amikor egyszerre összeroppant a gyönyörűnek ígérkező életpálya.

1904 őszén többrendbeli hivatali szabálytalanságot fedeztek fel az egyházmegyei pénzkezelésben és Zsigmond Sándor, aki egyszerű és derűlt lelkével fel sem fogta ballépésének súlyos voltát, nem találta meg a módját, hogy hibájának férfias megbűnhődésén felül túlságosan ne lakoljon. El kellett hagynia egyházi tisztségét, el a lelkészi hivatalát és öreg fejjel, majd hatvan esztendő határában, kenyér nélkül, jó hírnév nélkül teremteni magának új megélhetést.

Debreczen városnál kapott alkalmazást, mint a közművelődési ügyosztályhoz beosztott napdíjas, ahol — igazán szerény és névtelen napszámos módjára — nagyon értékes munkát végzett különösen a népoktatás igazgatása terén. Szerették, megbecsülték itt is a kedves és jólelkű öreg urat, lehetetlen is volt nem értékelni bő tapasztalatait és alapos hozzáértésén nyugvó páratlan szorgalmú munkáját, de azért oda a városházára már nem Zsigmond Sándor járt, hanem egy szomorú élő-

halott, akit csupán a kötelesség tart ezen az árnyékvilágon. Csekély javadalmából szerényen tengette életét, jó és hűséges igyekezve lenni mindenkihez és fájó érzékenységgel kerülve, hogy valamiképen valakinek alkalmatlan legyen.

Az utóbbi időben a hallása teljesen megromlott, a szemei is elgyengültek, de azért csak húzta az ígát odaadóan, sokszorosán vezekelve élete egyetlen hibájáért.

Ápril 17-én éjjel a kiömlő világító gáztól megfulva találtak ágyában. Mellette kinyitott könyv, melyet olvasott, míg a lámpa égett. A világosságot rosszul oltotta el és átment a szebb, állandó világosságba.

Ápril 19-én délután temették el a Kossuth-utcai temető halottas házából. Szele György lelkész mondott imádságot a koporsójánál, melyet körülálltak régi jó emberei, előkelő, díszes állású, köztisztviselőben álló férfiak, — annak bizonyosságul, hogy azt a régi foltot, mely 18 év előtt a fényes pályán esett, tisztára mosta a sötét 18 esztendő keserves szenvedése, mocsoktalan igazsága.

Különfélék

A debreczeni holland-magyar konferencia
április hó 25-ikén kedden, a református egyház tanácstermében lesz, reggel 9 órai kezdettel. Magyarul tolmácsolt előadásokat fognak tartani *Bouwman, Groshede, Hoekstra, Wielenga* urak a Szentírás tekintélye, a hitvallás, a református nevelés, az egyházfegyelem és az evangélizáció életbevágóan fontos kérdéseiről. — Fájdalommal tudatjuk, hogy a félárú menetjegyekedvezmény biztos reményünk ellenére nem volt kieszközölhető, de ennek ellenére is reméljük, hogy legalább a Debreczen-környéki lelkésztársak nem fogják magukat megfosztani a konferencián való részvétel lelki gyümölcseitől. Azoknak, akik már eddig jelentkeztek, vagy ezután, legkésőbb 22-ikén (szombat) estig Dr. Erdős Károly lelkészkező int. igazgatónál jelentkeznek, a kollégiumi konviktuson a konferencia napján kedvezményes árú közös ebéd és vacsora lesz biztosítható. Megbizáshól. R. I.

A békésbányai egyházmegye folyó hó 20-án, Gyomán tartotta tavaszi közgyűlését, amelynek ki-magasló pontja az egyházmegye egyhangúlag megválasztott esperesének, Harsányi Pálnak beiktatása volt. A gyűlés lefolyásáról, úgyszintén a vele kapcsolatos templomi ünnepségről és egyházmegyei lelkészi értekezletről jövő számunkban szólnunk. Az egyházmegyei ünnepélyes közgyűlésen napirend előtt hangzott el az a hatásos és kegyeletes megemlékezés b. e. Futó Zoltánról, amelyet lapunk mai számának tárcá rovatában teljes egészében közlünk.

A hevesnagykunsági egyházmegye f. hó 20-án Törökszentmiklóson tartotta tavaszi közgyűlését. A közgyűlésről, amelyen Török Imre esperes 30 éves lelképásztorkodását jubilálták, részletes referátát legközelebbi számunkban adunk.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
1075—1922. sz.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes úr!

Az évnegyedi kápláni kimutatások jövőbeni felterjesztését illetőleg a következőket közlöm:

1. A kimutatások minden évnegyed utolsó hónapjának (március, június, szeptember és december) 15-ik napjára a püspöki hivatalhoz felterjesztendő három egyenlő példányban.

2. Amennyiben kimutatás nem terjesztetnék fel, minden esetben nemleges jelentést kérek.

3. A szükséges nyomtatványokat közvetlenül az Egyetemes Konventtől (Budapest, VII. Abonyi-utca 21.) méltóztassék kérni.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1922 április 12.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

923—1922. szám.

Valamennyi iskola Igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi február hó 25-én 136.165. szám alatt kelt leiratát — a tanuló ifjúság iskolán kívüli szereplése tárgyában — alkalmazkodás végett alább közlöm.

Debreczen, 1922. évi márc. 28.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

M. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztertől.

136,165—1921.-VI. ü. o. szám.

Előfordult, hogy különböző társadalmi alakulatok, egyesületek az egyes iskolák működését gyűjtések és jótékonycélu előadások sikere érdekében oly mértékben igyekeznek bevonni, hogy ez már az iskolai nevelés és oktatás kárára van. Zavarja az iskola fegyelmét, csendes és rendszeres munkáját s nem ritkán olyan körülmények közé juttatja a serdülő ifjúságot, mely reá nézve erkölcsi tekintetben is hátrányos lehet.

Az iskolák zavartalan munkásságának biztosítása érdekében a tanuló ifjúságnak az iskola körén kívül álló intézmények keretében történő akár egyénenkénti, akár tömeges szereplését meg kell szorítani.

Felhívom ez okból Címet, utasítsa a felügyelete alá tartozó, közvetlen vezetés és rendelkezés alatt álló intézetek igazgatóságait, hogy a tanuló ifjúságnak nyilvános szereplését korlátozzák s csakis nagyon kivételesen oly esetekben engedélyezzék,

amikor a szereplés önmagában is nevelő hatású és sem az iskola munkásságát nem zavarja, sem az illető tanulóra hátrányos semmiféle tekintetben nem lehet.

Az engedélyezés előtt okvetlenül meghallgató a tanítótestület, illetőleg tanártestület; ennek véleménye alapján kell döntenie az engedély megadására, vagy megtagadására nézve.

Felhívom Címet, hogy e rendeletem végrehajtását ellenőrizze és amennyiben azt tapasztalná, hogy rendeletem kiadása után is nagyobb mértékben vonatnak be tanulók iskolán kívüli, bármilyen társadalmi szereplésbe, erről tegyen ide jelentést és javaslatot a további intézkedések megtétele végett.

Budapest, 1922. évi február 25-én. **Vass.**

978—1922. szám.

A tiszántúli református egyházkerület nagytiszteletű esperesi karának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi március hó 24-én 30.313. szám alatt a magyarországi tanítók Eötvös alapja részére engedélyezett gyűjtés, illetve tanítónap tartása ügyében kiadott körrendeletét alább oly kéréssel közlöm, hogy egyházmegyéje területén levő iskolákra vonatkozólag a rendeletben foglaltak értelmében méltóztassék eljárni.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1922. évi március hó 31.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium.

30,313—922. M. P. ü. o. szám.

Valamennyi kir. Tanfelügyelőnek és tanfelügyelői kirendeltség vezetőségének.

A Magyarországi Tanítók Eötvös alapja elnökségének kérésére, a belügyminiszter ur hozzájárulásával, engedélyt adtam ú. n. *tanítónap* tartására, illetve megengedtem, hogy legkésőbb f. évi május közepéig az ország elemi népiskolaiban egy napon a növendékek révén a szülők körében a Magyarországi Tanítók Eötvös Alapjának, közelebbről a Ferenc József Tanítók Házának javára gyűjtés tartassék. Súlyt helyezek rá, hogy a gyűjtés a megjelölt határidőn belül a kir. Tanfelügyelőség egész tankerületében egyugyanazon napon történjék.

Abban a feltevésben, hogy a kir. Tanfelügyelőség teljes mértékben átérzi azt a nagyfontosságú kulturális hivatást, amelyet az Eötvös-Alap a tanítótság főiskolát látogató gyermekeinek nevelése érdekében, továbbá a tanítói özvegyek és árvák istápolásával teljesít, hiszem, hogy a gyűjtés sikerét a maga részéről is elő fogja segíteni.

A gyűjtésre vonatkozó közelebbi részleteket az Eötvös-Alapnak e tárgyban kiadandó körlevele fogja tartalmazni. Minthogy pedig gyűjtések csakis a közigazgatási hatóságok tudtával tarthatók, fel-

hívom a kir. Tanfelügyelőséget, hogy a gyűjtésre kijelölt napot a belügyminiszter úrral egyetértően megadott engedélyemre való hivatkozással az illetékes alispánnal (polgármesterrel) is közölje.

Hogy pedig a közönség aziránt minden tekintetben megnyugvást szerezzen, hogy a gyűjtött összeg rendeltetése céljára fordittatik, felhívom a kir. Tanfelügyelőséget, intézkedjek arra nézve, hogy a gyűjtőíveket egytanítós iskolában a gondnokság (iskolaszék) elnöke is, többtanítós iskolában pedig az igazgató-tanító is ellenőrizze.

Értesitem végül a kir. Tanfelügyelőséget, hogy az engedély megadása ügyében egyidejűleg az egyházi főhatóságokat is megkerestem.

Budapest. 1922. évi március hó 24-én.

Vass.

Lelkeszi fizetéskiegészítés 1921 július—decemberi félevről.

Abádszalók K 240·34, Ajak 613·35, Anares 420·74, Apagy 407·33, Ártánd 44·01, Balsa 117·94, Benk 461·17, Beregdaróc 179·16, Berettyószentmárton 404·81, Berkesz 314·75, Besenyőd 446·61, Beszterecz 536·64, Békésesaba 462·44, Békéssámszon 507·07, Bucsatelep 387·32, Csaholecz 1921 jan.—dec. 561·66, Csaroda 147·64, Császló 483·68, Csenger 216·27, Csengersima 437·08, Csengerújfalva 335·71, Csorvás 329·36, Czégénydányád 478·78, Danesháza 232·78, Darvas 273·64, Demecser 353·68, Encsencs 258·49, Eperjeske 414·72, Fábriánháza 233·24, Felsőjózsa 126·15, Fényeslitke 167·51, Fülesd 268·68, Fülöpös 364·42, Gáborján 205·31, Gacsály 1921 jan.—jún. 268·83, 1921 júl.—dec. 268·84, Gádos 407·15, Gebe 403·24, Geszteréd 384·57, Géberjén 468·90, Gulács 141·43, Győrtelek 283·24, Gyulaháza 159·46, Nyirgyulaj 1920 júl. 1-től 1921 dec. 31-ig 691·26, Gyulavári 136·29, Gyügye 439·06, Gyüre 434·96, Hermánszeg 348·92, Hete 207·07, Hodász 419·76, Ibrony 350·82, Ilk 436·44, Túrístvándi 341·28, Jármí 417·69, Nyirkarász 329·56, Kállósemjén 470·91, Kántorjánosi 161·11, Kék 367·45, Kékese 346·32, Nyirkércs 501·73, Kérsemjén 433·20, Kishodos 436·60, Kisléta 370·70, Kislónya 284·32, Kismarja 221·98, Kisnamény 336·57, Kiszsekeres 400·87, Kisvarsány 301·47, Komlódótfalu 418·87, Komoró 472·87, Kopócsapáti 548·38, Kótaj 323·34, Kölese 389·42, Kömörő 357·06, Körösszakál 403·80, Körösszegapáti 302·86, Kunágota 122·07, Kuncsorba 500·03, Laskod 343·33, Lorántháza 319·28, Lövöpetri 447·40, Magosliget 1921 április 18-tól jún. 30-ig 193·57, 1921 júl.—dec. 426·79, Tiszacsécséről Tóth Ferenc 1921 jan. 1-től április 17-ig 300·25, Magyarhomorog 63·17, Majtós 421·33, Matolcs 379·39, Mándok 350·43, Márokpapi 414·18, Mezőladány 477·25, Méhtelek 436·80, Mérk 1921 jan.—dec. 685·20, Monostorpályi 169·40, Nagyar 310·38, Nagydobos 291·61, Nagygéc 428·65, Nagyhodos 494·08, Nagymajlát 347·33, Nagyszekeres 415·71, Nagyvarsány 1921 jan.—dec. 746·—, Nábrád 316·33, Nyíraesád 528·62, Nyirbogát 303·86, Nyír-

bogdány 416·91, Nyírgelse 539·41, Nyírkákó 496·87, Nyírlövő 512·33, Nyirmada 274·79, Nyírmeggyes 111·06, Nyírmihálydi 500·22, Nyirparasznya 555·67, Nyírtét 346·02, Nyírtura 238·64, Ófehértó 369·75, Ópályi 450·19, Oros 445·16, Ór 359·44, Panyola 1919 július 1-től 1921 dec. 31-ig 548·93, Pap 422·01, Papos 556·86, Petneháza 1920 jan. 1-től 1921 dec. 31-ig 2321·90, Piricse 429·68, Pusztatold 302·24, Ramocsaháza 461·46, Rákóczifalva 522·55, Rétközberencs 1920 júl. 1-től 1921 dec. 31-ig 372·07, Révaranyos 462·45, Rohod 324·29, Rozsály 539·76, Sarkadkeresztúr 299·15, Sáp 92·92, Sáránd 236·89, Sényő 463·37, Sonkád 133·71, Beregsurány 485·46, Szaboles 375·92, Szabolesbáka 441·67, Szakoly 472·07, Szamosangyalos 1921 jún. 30-tól dec. 31-ig 342·76, Szamosbecs 350·67, Szamoskér 282·35, Szamosújlak 427·48, Szentpéterszeg 143·87, Szerep 147·34, Székely 404·64, Szarvas 456·05, Szamostarfa 447·18, Tákos 344·02, Tiszaadony 212·36, Tiszabecs 1921 jan.—dec. 211·77, Tiszabездéd 372·22, Tiszacsécsé 1921 ápr. 18-tól jún. 30-ig 208·02, dec. 31-ig 512·37, Magosligetről Orosz Kálmán 1921 jan. 1-től ápr. 17-ig 279·40, Tiszaeszlár 177·17, Tiszakanyár 182·84, Tizsakóród 312·70, Tizsakürt 75·81, Tizsalók 212·51, Tizsamogyorós 415·64, Tizsanagyfalva 68·24, Tiszapolgár 255·22, Tiszarád 479·53, Tiszaszentmárton 375·06, Tizsaug 238·16, Tizsavid 248·97, Tiszaberek 1921 jan. 1-től dec. 31-ig 927·08, Tivadar 491·84, Tornospálcza 294·95, Tunyog 279·97, Túriese 439·69, Tuzsér 381·44, Újfehértó 173·80, Újkenéz 485·37, Újléta 350·60, Uszka 1921 jan.—dec. 860·65, Vaja 277·64, Vasmegyer 368·80, Vámosatya 1921 jan.—dec. 376·38, Vámosoroszi 344·73, Váncsod 238·03, Vencsellő 227·20, Vértes 293·55, Zsadány 164·88, Zsarolyán 600·27, Zsáka 78·26 korona.

A felsorolt egyházak nt. lelkészeit felkérem, hogy nyugtaikat szabályszerűen felbélyegezve, ki-fizetés végett küldjék be az egyházkerületi pénztárhoz. Nyugtalapot a postai költség miatt nem küldhetünk, hanem méltóztassanak $\frac{1}{4}$ iv nagyságú papíron kéziratban kiállítani azt. A szöveg a következő:

..... egyházmegye.

..... egyházközség.

Nyugta

.....korona..... fillérről, azaz.....
.....korona..... fillérről, amennyit, mint
a..... református egyházközség rendes
lelkésze, lelkészi jövedelemkiegészítés címén az
192..... évi..... hó..... napjától az 192..... évi
..... hó..... napjáig terjedő időre, az 1898.
évi XIV. t.-c. értelmében, a tiszántúli református
püspökség útján, a tiszántúli református egyház-
kerület pénztárából hiány nélkül felvettem.
Kelt..... 192..... hó..... napján.

..... i református lelkész.

Bélyegilleték: 50 koronáig 50 fillér, 50 koronán túl 100 K-ig 1 korona, 100 koronán túl 200 K-ig 2 korona, 200 koronán túl 400 K-ig 4 korona, 400 koronán túl 600 K-ig 6 korona, 600 koronán túl 800 K-ig 8 korona, 800 koronán túl 1000 K-ig 10 korona.

A bélyegilleték lerovása körül kérem a kifogástalan, pontos eljárást. A kifogás alá eső nyugtát nem fizethetjük ki, hanem portóterhelten kénytelenek leszünk visszaküldeni.

Méltóztassanak a nyugta beküldésével sietni, mert az 1922. évi első félévi illetmények majd csak akkor lesznek utalványozva, ha a most kiosztandó összegekről számadásunkat felterjeszhetjük.

Debreczen, 1922 április 18.

Rózsa Sándor,
egyházkerületi pénztárnok.

Pályázat.

A nyírbátori református egyház presbiteriuma a lemondás folytán megüresedett önálló hitoktatói állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: az egyháztól 1 szobából álló lakás, 4 m³ tüzfű beszállítva s az állampénztárból ezidő szerint havi 2631 korona 66 fillér s a köztisztviselőket illető természetbeni ellátmányok.

Kötelesség: vallástani tanítás heti 22 órán, ifjúsági istentiszteletek tartása, ifjúsági egyesület

szervezése és vezetése, s szükség esetén lelkeszi teendőkben segédkezés.

Pályázhatnak: okleveles református lelkészek. Hitoktatással már eddig is foglalkozók előnyben részesülnek. Az állás f. évi május hó 15-én foglalandó el. Szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények alulírottához küldendők f. évi május hó 5-ig. Nyírbátor, 1922 április 12.

Szabó Lajos,
esperes-lelkész.

Pályázat

A debreczeni református polgári leányiskolánál megüresedett rajz—kézimunka tanszékre pályázat hirdettetik.

Pályázhatnak rajz—kézimunka tanításra képesített okleveles református vallású tanítónok. — Torna- vagy énektanításra is képesítettek és menekültek előnyben részesülnek. Javadalmazás törvényszerű. Költözködési költség igazgatótanács által utólag állapíttatik meg.

A felszerelt kérvényeket az iskola igazgatótanácsához címezve június hó 10-ig az iskola igazgatóságához kell beküldeni.

Debreczen, 1922 április 20.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök,
a református leánynevelő-intézet
igazgatótanácsának elnöke.

Konrád Teréz,
igazgató.

KONFIRMÁCIÓI AJÁNDÉK!

Most jelent meg dr. Erdős Károly

AZ ÉN VALLÁSOM

című könyve, amely a református vallás multját, jelentőségét, hittanát és erkölcstanát, a kálvinizmusnak a magyar nemzetre gyakorolt hatását és jelenlegi helyzetét adja élvezetes, gyönyörködtető és tanulságos formában. A könyv 128 lap terjedelmű 32.-rét formában. **Minden 10-re 1 ingyen példányt adunk.**

Legalkalmasabb ajándék minden református egyháztág részére bármely alkalomból.

Ára bőrutánzatú papirkötésben, arany nyomással . . . . . 20 K
Egészvásznon kötésben, arany nyomással . . . . . 25 K

Kiadja a „MÉLIUSZ” KÖNYVKERESKEDÉS DEBRECZEN.

Konfirmációi előkészületre nélkülözhetetlen

A DEBRECZENI KONFIRMÁCIÓI KIS KÁTÉ.

Írta: Nagy István, debreczeni református vallástani-lelkész. A mű gyakorlati értékét bizonyítja az, hogy az első kiadás rövid néhány hónap alatt elfogyott. Az ország minden részében nagy sikerrel használják. Terjedelme 16 nyomtatott oldal. — Ára példányonként 5 korona, 10 százalék árengedménnyel, vagy minden 10 példányra egy ingyen példánnyal. Különösen ajánljuk már a múlt évben nagy feltűnést keltett szép, csinos és ízléses, kéknymású, bibliai mondásokkal ellátott

Konfirmációi emléklapot,

melynek ára darabonként K 1-30 és 100 drb rendelésnél K 160.—.

Konfirmáltak anyakönyvi íve. Egy ívre 64 név megy. Ára ívenként 5.— korona.

Megrendelhetők a kiadónál: **„MÉLIUSZ”** Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházker. könyvkereskedésében Debreczen, Ferenc József-utca (Piac-utca) 26. szám.